

לכלל אני"ש חסידי חבי"ד שיחיו,
מדריך הלכתי זה כולל בתוכו את הלכות החג בקביעות שנה זו,
בה חל חג השבועות במוצאי שבת.

מדריך הלכתי דיני יו"ט שחל במוצאי שבת

תספורת בערב שבת

א. מותר ומצוה להסתפר בערב שבת לכבוד חג השבועות, אף שבקביעות השנה הוא בתוך ג' ימי הגבלה¹, "כדי שלא יכנס לרגל כשהוא מנוול"². אולם לכתחילה יש להסתפר ביום שישי (לאחר תפלת שחרית³), ובאם אי-אפשר לו מאיזושהי סיבה ניתן להקדים התספורת אף לליל שישי⁴.

הכנות לחג מערב-שבת

ב. יש לסדר מערב-שבת את שעון השבת לימי השבת והחג בהתאם למצטרך, ובפרט לצורך תיקון ליל שבועות. כמו כן יש לסדר את הנורה במקרה, שלא תידלק בעת הפתיחה וכיוצא בזה במשך השבת והיום טוב.

1. ראה עבודת הקודש להחיד"א מורה באצבע אות רכא. שו"ת מנחת אלעזר ח"ג סי' סה. קובץ רז"ש ע' 61, ושם שכך נהג כ"ק אדמו"ר בקביעות כזו.
2. שו"ע אדה"ז סי' תקכט ס"ב, ממועד קטן יד, א. ושו"ע סי' תקלא ס"א.
3. ויש להקפיד שיהיה זה לאחר תפלת שחרית - ראה שו"ע אדה"ז סי' ע ס"ה במוסגר ובסי' פט ס"ח. קצות השולחן סי' יא ס"ה.
4. דלכאורה אין להתיר אלא התספורת ביום שישי עצמו, כמה שיותר סמוך לשבת (אף שאפשר להתחיל להסתפר מהבוקר, שהוא בכלל ההכנות לשבת - ראה שו"ע אדה"ז סי' רנ ס"א וסי' רס ס"א) שאז ניכר יותר שהוא לכבוד השבת והחג (ראה שו"ע אדה"ז סי' רס שם [ממג"א שם]: "ומצוה מן המובהר לגלח בערב שבת ממש ולא קודם לכן, כדי שיהא ניכר שעושה לכבוד השבת"). אלא שעדיין י"ל שאין בזה איסור למי שאי אפשר לו, ויכול לסמוך על המתירים בזה, וכפי שדגנו בזה בכו"כ מקומות (ראה שו"ת מנחת אלעזר שם. התקשרות גל' תשכט ע' 16 ואילך. וש"ג). וכך מורים ובאים רבים מרבני חב"ד.

ג. כיון שאסור להדליק אש חדשה ביום-טוב⁵, יש להדליק נרות גדולים מערב שבת (או להשאיר גז דלוק), על מנת שתהיה אש מצויה להדלקת הנר במוצאי-שבת ערב יום-טוב.

ד. יש לתת צדקה בערב-שבת גם עבור השבת והחג⁶.

הכנות לחג בשבת

א. כאשר יום-טוב חל במוצאי שבת, כפי הקביעות בה חל חג-השבועות השנה, יש להיזהר שלא להכין דבר מהשבת לחג, מפני שקדושת השבת נפרדת מקדושת היום-טוב ונועדה לקדושה ומנוחה, ולכן אין לעשות בה הכנות ליום אחר, אפילו שמדובר ביום קדוש אחר, והדבר נחשב לזלזול בכבוד השבת⁷, ואפילו להכין משבת ליו"ט על ידי גוי אסור (אלא בשעת צורך גדול)⁸.

ב. לפיכך יש להיזהר במספר פעולות העשויות להוות הכנה מהשבת לחג, כדלהלן.

ג. אין לסדר את הבית בשבת לצורך החג, וכן אין לערוך את השולחן עבור סעודת החג מבעוד יום. יחד עם זאת, אם מטרת הסדר היא כדי שהבית יהיה מסודר לצורך השבת ולא רק לצורך החג, אין איסור בדבר⁹.

ד. אין להדיח כלים לצורך סעודת החג מבעוד יום¹⁰, ובאם הכלים המלוכלכים יוצרים ריח רע וכדומה בבית - מותר להדיחם¹¹.

ה. לכתחילה אין להוציא אוכל קפוא מהמקפיא בשבת לצורך החג במוצאי השבת. במקום הצורך, יכול להוציא אוכלים מהמקפיא בשבת ורצוי שיעשה זאת הרבה לפני כניסת החג, כדי שיהיה ניכר שאף לצורך השבת הוציא זאת¹².

ו. כל זאת במאכלים המוכנים לאכילה, אולם מאכל קפוא שאינו מבושל - אסור

5. שו"ע אדה"ז סי' תקב ס"ג.

6. לקוטי שיחות חכ"ח ע' 315.

7. ראה שו"ע אדה"ז סי' תקג ס"ג, וראה גם סי' תנה סי"א, ובנדו"ד - סי' תצד סי"ד.

8. ראה שו"ע אדה"ז סי' שכא ס"ו וסי' שז סי"ב.

9. שו"ע אדה"ז סי' שב ס"י.

10. לפי שו"ע אדה"ז סי' תמח ס"ד וסי' שכג ס"ו.

11. לפי שו"ע אדה"ז סי' שב סי"א. וראה גם שמירת שבת כהלכתה פי"ב ס"ב.

12. כמובן משו"ע אדה"ז סי' שכא ס"ו וסי' תק ס"כ, שכל שאינו עושה מעשה בידיים והכל נעשה מעצמו מותר לעשותו כל עוד וראוי לאוכלו בו ביום ולא אסר אלא גבי בשר חי בשבת, שאף שמותר לטלטלו הרי אינו ראוי לאכילה לכל אדם, משא"כ במאכלים הראויים לאכילה בשבת עצמה. ע"ש. וראה גם שמירת שבת כהלכתה פי" ס"ה. פסקי תשובות סי' שב סי"ז הע' 146. סי' שח סמ"ה.

להוציא מהמקפיא בשבת על מנת שיפשיר עד למוצאי השבת ויוכל לבשלו, כיון שהוא מוקצה, שכן אינו ראוי לאכילה לכל אדם בשבת עצמה¹³.

ז. כמו כן לכתחילה אין להכניס בקבוקי שתיה למקרר עבור החג, אלא אם כן בכוונתו לשתות מהם גם בשבת¹⁴.

ח. מותר להחזיר אוכלים למקרר, כיון שזהו מקומם, וכן מותר להכניס למקרר אוכל שעלול להתקלקל, למרות שאין לו צורך בזה לשבת, אלא לצורך החג¹⁵.

ט. מי שישן בשבת על מנת שיהיה לו כח להיות ער בליל שבועות, לא יאמר בפיו שזו מטרת שנתו¹⁶. ויש מקילים בזה, כיון שהוא צורך מצוה¹⁷.

ליל יו"ט

א. משיצאה השבת מותר לעשות מלאכות המותרות ביום-טוב ולעשות כל ההכנות הקשורות לחג, ובלבד שיבדיל; או שיבדיל בתפלה, באמירת "ותודיענו"¹⁸, ובאם שכח יאמר "ברוך המבדיל בין קודש לקודש"¹⁹, וכן ינהגו הנשים לפני שמתחילות בהכנות לחג ובהדלקת-הנרות²⁰.

ב. שכח לומר "ותודיענו" בתפילת ערבית - אינו חוזר²¹.

ג. אסור להדליק נרות יו"ט עד אחרי צאת השבת²² (ירושלים: 20:25. ת"א: 20:28. חיפה: 20:30. באר שבע: 20:26).

ד. כיון שנמצאים בפמוטות שיירי נרות השבת, יש להיזהר שלא להמיס את החלב

13. כמבואר בשו"ע אדה"ז במקומות שנשמנו בהערה הקודמת.

14. שמירת שבת כהלכתה פ"י ס"י, והמיקל יש לו על מי לסמוך ע"פ משנה ברורה ס' תרסז סק"ה - עיין שו"ת שבט הקהתי ח"א ס' קנח.

15. לפי המבואר בהערה הקודמת.

16. ע"פ מגן אברהם בשם ספר חסידים הובא בשו"ע אדה"ז רצ ס"ו. ועיין פסקי תשובות סימן תמד ס"ב.

17. ערב פסח שחל בשבת פ"ט הע' יב ובמילואים.

18. סידור אדה"ז. ועיין בפסקי תשובות ס' תקג הערה 1, שדן בזה ובחיוב תפילת ערבית קודם עשיית מלאכה ביו"ט שחל במוצאי שבת.

19. לוח כולל חב"ד.

20. לפי שו"ע אדה"ז ס' רצט ס"ז-ח.

21. שו"ע סימן תצא ס"ב ובמשנה ברורה שם סק"ד. ואם נזכר קודם שאמר את השם בברכת מקדש ישראל והזמנים, יש אומרים שיאמרה במקום שנזכר, ויש אומרים שכיון שהתחיל 'ותתן לנו' לא יחזור, ראה בכ"ז נטעי גבריאל הל' יו"ט ח"ב ע' קצב ובהערות שם.

22. ויש לעורר על כך בפרט את המתקרבים ליהדות וכיו"ב שעלולים להתבלבל בכך.

הנשאר בזכוכית²³, ומאידך רצוי שלא להוציאם באמצעות סכין וכיו"ב כי יש המחמירים שלא לעשות זאת משום מוקצה²⁴. והמומלץ ביותר הוא להשתמש עבור החג בנרונים חדשים נפרדים חד-פעמיים.

קידוש והבדלה

א. סדר ההבדלה יקנה"ז: יין (ברכת הגפן) קידוש ("אשר בחר בנו..") נר ("בורא מאורי האש") הבדלה ("המבדיל בין קודש לקודש") זמן (שהחיינו). הסדר אינו מעכב ובלבד שאמר ברכת היין לפני קידוש היום²⁵.

ב. אין מברכים על הבשמים ביום טוב שחל במוצאי שבת²⁶.

ג. אין מדליקים נר מיוחד לברכת בורא מאורי האש ויכול לברך על נרות החג ברכת בורא מאורי האש²⁷.

ד. אין מנהגנו לקרב נר לנר וכן אין מקרב ידיו לנר וכן לא יביט על ציפורני ידיו²⁸.

ה. שכח להבדיל - יבדיל על כוס בהמשך הלילה ע"פ נוסח הבדלה שבקידוש, ויברך מאורי האש על הנר. אם נזכר רק ביום למחרת - יבדיל על כוס כשנזכר, ללא ברכת ברכת מאורי האש, נזכר לקראת צאת החג לא יבדיל, ויוצא ידי חובה בהבדלה שבמוצאי החג²⁹.

ו. אם סיים בברכת ההבדלה "המבדיל בין קודש לחול" במקום "המבדיל בין קודש לקודש", צריך לתקן תוך כדי דיבור. באם לא תיקן תוך כדי דיבור - חוזר ומבדיל (אם הסיח דעתו משתיית יין - יברך שוב גם את ברכת היין)³⁰.

23. ראה שמירת שבת כהלכתה פי"ג סמ"ט.

24. ראה שבח המועדים הל' פסח פט"ו סי"ח ממנחת יו"ט על קיצושו"ע סי' צו ס"ד לפי שו"ע אדה"ז סי' תצט סי"א. ועוד. ואף שיש שכתבו להקל בזה ראה שמירת שבת כהלכתה שם ס"ג, ועוד. ולכתחילה יש למלאות בהם מעט מים ושמן מערב-שבת כך שהדיסקית לא תידבק אל כוס הזכוכית ואז בחג יוכל לטלטלה אל מקום האשפה ולנערה שם משיירי החלב והדיסקית ולהחליפם בנרות חדשים- כן מובא בכמה אחרונים. אולם כאמור בפנים המומלץ להשתמש בנרונים חדשים חד-פעמים.

25. שו"ע אדה"ז סי' תעג ס"ו, וראה בפרטיות בחקרי מנהגים (הגרא"י שי' גוראריה) ח"ה סי' י"ח עמ' קנ"ג בהרחבה בכל הבא לקמן.

26. שם. וראה לקוטי שיחות חל"א ע' 191.

27. עיין פסקי תשובות סי' תקיד סכ"ג, שדן בזה והביא מהציץ אליעזר, שכתב להדליק נר מיוחד לברכה, והפוסקים שאוסרים את זה.

28. ספר המנהגים ע"ז 17, וראה חקרי מנהגים הנ"ל שם.

29. ראה שו"ע אדה"ז סי' תעג שם, וכדין כל מי ששכח הבדלה במוצאי שבת.

30. עיין שמירת שבת כהלכתה פס"ב סכ"א הע' מח* ע"פ שו"ת רבבות אפרים.

הגהת המדריך:

הגה"ח הרב אליהו יונחן גוראריה - רב העיר חולון וחבר בי"ד רבני חב"ד
הגה"ח הרב מנחם מענדל גלובובסקי - רב קהילת חב"ד ומרכז העיר רחובות וחבר בי"ד רבני חב"ד
הגה"ח הרב משה הבלין - רב הערים קרית גת ושדרות וחבר בי"ד רבני חב"ד

הרה"ח הרב מנחם מענדל והבה - רב ומו"צ וראש כולל בכפר חב"ד
הרה"ח הרב חיים קיזינר - רב קהילת חב"ד ודיין בבית דין הרבני עמנואל
הרה"ח הרב חיים הלל רסקין - רב קהילת חב"ד מרכז פתח תקוה

ניתן למצוא מדריך הלכתי זה וכן מדריכים נוספים
במדור 'מדריך הלכתי' באפליקציה היחודית של מוקד הלכה.
הורידו כעת בחנות האפליקציות: מוקד הלכה - חב"ד.

מוקד הלכה זמין לשאלות אני"ש והשלוחים בכל ימות השנה במגוון דרכי התקשרות:

דואר אלקטרוני

בשליחת שאלה
למוקד:
halacha144@gmail.com

הודעות SMS

בשליחת הודעה
למספר המוקד:
055-7000144

מענה טלפוני

בחיוג
למספר המוקד:
055-7000144

אפליקציה

הורידו עכשיו בחנות
האפליקציות:
מוקד הלכה חב"ד

המענה ניתן על ידי
כלל רבני קהילות חב"ד בארץ
ובפיקוח והכוונת
בית דין רבני חב"ד באה"ק

מענה הלכתי מרבי קהילות אני"ש
שע"י בי"ד רבני חב"ד באה"ק

ימים א-ה: 11:00-14:00 • 19:00-22:00
יום ו וערבי חג: 11:00-14:00
מענה בהודעות לאורך כל היום

שעות
המענה:

לכל שאלה, מוקד הלכה